

בנאות דשא

פרשת בא תשפ"א - גליון מ"א

דולה ומשקה מתורת רבוה"ק מפרשיסהא קאצק וגור זי"ע במשנת רבינו ראש הישיבה שליט"א

קשר בין המשמיע לשומע לסיפור יצי"מ

במאות סיפור יציאת מצרים כתיב (י. ב.) 'ולמען תספר באזני בנך וכן בנך וגו' וידעתם כי אני ה', וכתב בעל הטורים 'שעד כאן רחמי האב על הבן, ויש להבין מה הקשר של רחמי האב על הבן לענין מצות סיפור יציאת מצרים' (עי' פנעח רוא בפרשתן ובדברי מאיר שם).

ויש לבאר בהקדם דברי הגמרא (תענית כג.) דחוני המעגל הוה נימי שבעין שנין וכו', אול לבית המדרש שמעינהו לרבנן דקאמרי נהירן שמעתתן כבשני חוני המעגל דכי הוי עייל לבית מדרשא כל קושיא דהוו להו לרבנן הוה מפרק להו, אמר להו אנא ניהו, לא הימנוהו ולא עבדי ליה יקרא כדמבעי ליה, חלש דעתיה בעי רחמי ומית, אמר רבא היינו דאמרי אינשי או חברותא או מיתותא. ולכאורה קשה אמאי לא אמר חוני המעגל כמה שמעתתן בבי מדרשא כדי לגלות את גדלותו בתורה, וממילא היו יודעים ומכירים בו שהוא חוני המעגל.

אלא הביאור הוא, שחוני המעגל ראה והבין שאינו שייך לאותו הדור, וזה הכוונה בדברי רבא או 'חברותא' או מיתותא, כי לא היה לו צוותא וחברותא לדור שהיה רחוק ממנו שבעים שנה שזה יותר מג' דורות, ולכן לא היה מועיל אם היה משמיע להם מאמרותיו, והיו מכירים בו שהוא חוני המעגל, כי אין שום תועלת מאמירה גרידא, ומכיון שהם לא יכלו לקבל מתורתו, ולא היה בידו להשפיע עליהם לשונותם לטובה, לכן שתק.

והנה מובאר בספה"ק דתכלית המכות היתה לשבור כוחות הטומאה ולהגביר כוחות דקדושה. וכן מה שדרשו התנאים בריבוי גנין המכות כמ"ש בהגדה מנין שכל מכה ומכה היתה של וכו', איתא במפרשים שהכוונה בזה כי כל מה שנכלל בי"ל המחלה אשר שמת' מצרים' (בשלח טו. כו), נכלל ביאני ה' רופאך' (עי' במד' י. כג) והנהגה ד"ה ר"ע אומר). ואין המכוון לרפואה גשמית בלבד, אלא הכל כדי להגדיל ולהרבות בתכלית של המכות, שהיא גילוי הקדושה בבני ישראל.

והתכלית של כל הנסים הוא 'למען תספר באזני בנך וכן בנך', ואיתא בספה"ק 'למען תספר' מלשון ספיר ויהלום, שהמספר ימסור הדברים באופן שיאירו ויכנסו בפנימיות לבות השומעים, להכניס בלב בניו ויו"ח אורות והשגות מיציאת מצרים, עד כדי שיגיעו להכרה ברורה של 'ידעתם כי אני ה'.

ובזה יבואר דברי הבעל הטורים, כי בכדי שהסיפור תאיר בלב השומע כראוי, צריך שיהיה קשר ושייכות בין המוסר למקבל. ועל כן עד ג' דורות שרחמי האב על הבן, שמורה על קשר ושייכות פנימית בין הדורות, ועוד ניתן להבין את הנכד כדי לבאר לו לפי דרגתו, חייב לספר לו ולהנכו, אבל כאשר מתרבה המרחק בין הדורות, והנסיגות והתאוות של הדורות המאוחרים אינם דומים כלל למה שהיו בדורות הקודמים, וההבנה והשגה של המספר אינם כפי השומע, ממילא אי אפשר שימסור הדברים באופן הראוי שישפיע בפנימיות הלב, אשר זהו עיקר מצות הסיפור, ועל כן לא חייבתו התורה בזה.

והנה בהשגות ועניני רוחניות המרחק בין הדורות אינו דווקא כשנות דור שהם עשרים וחמש שנה, אלא יש לפעמים שבדור אחד יש ירידה של הרבה דורות, וכמו בין הדור שאחר שנות הזעם לדור שהיה קודם שנות הזעם שההבדל הוא כמרחק כמה וכמה דורות.

אבל אעפ"כ יש להתחזק, כי איך שיהיה הרי יש לנו קשר ושייכות גופנית לדורות הקודמים לאבותינו ואבות אבותינו, וא"כ ממילא יש לנו גם קשר רוחני עמהם, ובוודאי יש איזו שייכות וכן מדורות הקודמים מעבודתם וממסירותם נפשם לדבר ה', ואנו נזונים מכוחם, ומוטל החוב על כאו"א ללכת בדרכי אבותינו ואבות אבותינו, ולהמשיך את יגיעתם ומסירותם נפשם לעבודת ה' שהחידונו בנו, וכמ"ש חז"ל חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי וכו'.

(ס"ג פ' וראר תשע"א - עבד"ח ח"א עמי' כח-לב, ועי' להלן עמי' ד' מכתב מרבינו שליט"א)

מצוה ראשונה אכילה כראוי הקדמה לקבלת התורה

ענין פסח ואכילתו היה מצוה ראשונה, הכנה לקבלת התורה - מטרת יציאת מצרים, דאיתא עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו (עי' תוס' כתובות קד. ד"ה לא תדבא"ר פרק כו), וזאת נלמד כאן - 'וככה תאכלו אותו', ללמוד איך לאכול, לרסן תאוות אכילה, וזה יסוד גדול, ונרמז אצל קרבן פסח כדאיתא בגמרא (נו"ר כג.) על אכילת גסה באכילת קרבן פסח - 'משל לשני בני אדם שצלו את פסחיהן, אחד אכלו לשום מצוה ואחד אכלו לשום אכילה גסה, זה שאכלו לשום מצוה 'וצדיקים יכלו בם' (הושע יד. ט), וזה שאכלו לשום אכילה גסה 'ופושעים יכשלו בם' (שם).

והיסוד לרסן תאוות אכילה הוא מיוסף הצדיק, דכתיב (וישב לו טו.) 'כי אם הלחם אשר אוכל, ואיתא ברמב"ן ובכלי יקר דאי על יוסף הצדיק שרסן תאוות אכילה, וזה הרמז בכל הענין, שבהתחלת הגלות היה רעב, ויוסף הצדיק היה המאכיל לכל העולם, ובפרט למצרים, ועתה בעת הגאולה וההירה התורה אותם בענין תאוות אכילה, להמשיך דרכו של יוסף הצדיק, וכתיב (הושע שם) 'מי חכם ויבן אלה נבון וידעם, הרמז על יוסף דכתיב ביה 'אין נבון וחכם כמון, ומסיים 'ופושעים יכשלו בה' על תאוות אכילה כנ"ל.

מתניכם חגורים: לחגור את עצמו למלחמה זו, 'בעליכם ברגליכם' להתחזק על 'רגליה וירדות מות', 'ומקלכם בידכם' לשבור התאוות והיצר במקלות, וכדאיתא בגמרא (שבת קהח.) 'משח אודיניה וחוטרא אבתריה', ופירש רש"י שלא ריגלו אצלו, 'ואכלתם אותו בחפזו' לא להחשיב את האכילה רק דרך חפזון, וכשמרגיל עצמו לאכול בקדושה יכול אח"כ להתיר לאכול ולא יזיק לו.

(בית ישראל בפרשתן תשי"ז ותשכ"ב)

הקריאה מעורר את הזמן

איתא מהרבי מלובלין זי"ע ומהחידושי הרי"מ זי"ע ששבת קודש פרשת בא יש בו קדושת ימים ראשונים של פסח, ושבת קודש פרשת בשלח יש בו קדושת שביעי של פסח, מכיון שקוראים בו פרשת המועדות, וקריאה מעורר את הזמן.

(אבני זכרון עמי' רכב, ולקוטי הרי"מ סוף פרשתן)

וחסידים היו נוסעים לרבי בשבת פרשת בא, ורמזו כן במאמרם (קידושין מא.) 'מצוה בו יותר במשלוחו', שפרשת 'בא' גבוהה יותר מ'בשלח' המרמז בתיבת 'שלוחו'.

וכתב רבינו שליט"א: אין כאן רמזית לשון בלבד, אלא גם אתחלתא דגאולה שמפורשת בפרשת בא - דהיינו מכת בכורות - היה על ידי הקב"ה בעצמו, ואילו קריעת ים סוף דפרשת בשלח היה על ידי משה השליח.

(מפס"ס בפרשתן, ועי' לב שמחה תדש"מ ד"ה באו)

עוד אמר רבינו שליט"א: כתיב (משל' לו. כו.) 'מלך אין לארבה ויצא חוצץ כולו', שחגב הוא יצור קטן וכל כוחם הוא ההתאספות - כשבאים בהמוניהם שאין אין כל בריה יכולה לעמוד בפניהם, עי' במלבי"ם. ויש התאספות באדם עצמו, שלא יהיו כוחותיו הטובים כהרבה דברים טובים חד פעמיים, רק מחוברים בשורש אחד, ו'נאספים' בתוכו ומצטברים. וכן התאספות החברייא, שהוא כח עצום ששום דבר אינו יכול לעמוד כנגד זה, ולכן יש מעלה ליסע לצדיק בפרשת בא, שאז נרמז ענין ההתאספות והתקשרות לצדיקים. וכן מרמז בארבה (י. טו.) 'אשר לא ראו אבותיך ואבות אבותיך', שמורה על התאחדות קשר הבנים לאבותיהם כמבואר בשפת אמת (תרמ"ד ולקוטים), ובזמן כזה אפשר יותר לעורר רצון טוב.

(רשימה ה' שבת תשע"ז)

כל שבת מתחדש ענין חדש

ויעל הארבה על כל ארץ מצרים וינח בכל גבול מצרים כבד מאד לפניו לא היה כן ארבה כמותו ואחריו לא יהיה כן (י. ד), איתא ששער המכות הם כנגד עשרת הדברות, מכת הארבה היא כנגד שבת, כדאיתא בבעל הטורים בפסוק 'וינח בכל גבול מצרים', וינח ב' במסורה דין ואידך 'וינח ביום השביעי' (יתרו כ. יא), וכל שבת ושבת צריכים להוסיף קדושה וצריכים לדעת שכל שבת מביאה קדושה שלא היתה ושלא תהיה, וכן כתיב במכת הארבה 'לפניו לא היה כן ארבה כמותו ואחריו לא יהיה כן', צריכים להתחזק בזה, וכל אחד מישראל צריך לחדש ולהתניב בעצמו מנוחה.

[אמרי אמת בפרשתן (תרצ"א סוד"ה בא). וכן כתב החידושי הרי"מ זי"ע (ספר הזכות פ' תרומה) 'ואל יחשוב אדם ששבת זה הוא כמו השבת שהיה, זה אינו רק כל שבת ושבת מתחדש ענין אחר'. וכתב השפת אמת (וישלח תרמ"ח ד"ה במדרש) 'ובכל שבת ושבת הוא מתנה חדשה, וצריך האדם להכין עצמו ולידע להיות מוכן לקבל מתנה זו שאור הגנוז. לכן מבקשין בכל שבת והנחילנו כן שבת קדש, כי הגם שבכלל נתן לנו השבת, אבל יש שבת פרטי לכל שבת ושבת'. ועי' שפת אמת (שבה"ג תרל"ד) שבכל שבת נפתח שער א' מני שערי בינה, עיי"ש].

פרשיות סיפורי יצי"מ במקום יסורים

במדרש (שמיר א. א.) ג' מתנות עי"י יסורין כו', כן הוא בכל נפש ישראל שצריכין יסורין להיות מוכן לתורה, אך הקבי"ה וב"ש הקדים לנו גלות מצרים וגאלנו משם, להיות הסיפור ביציאת מצרים במקום היסורים, כדכתיב (י. ב.) ולמען תספר כו' וידעתם כי אני ה', פירוש כמו שצריך להיות גלות קודם שזוכין לידעתה ה' שהוא התורה, אכן עי"י הסיפור ביציאת מצרים זוכין לתורה בלא יסורין בפועל ממש, וזהו נמשח תורה מכל מעשה מצרים, שכן הוא בחי' התורה לעולם, כדאיתא (מנחות ק.) זאת התורה לעולה כו' כל העוסק בפרשת עולה חטאת כאילו הקריב, כן הוא בפרשיות סיפורי יציאת מצרים שהעוסק בהם כאילו עבר עליו הגלות.

[שפת אמת (תרמ"ח). חידוש זה לא נמצא בשפ"א על פסח - זמן סיפור יצי"מ, אלא בפרשתן, ואולי כי ענינו ביותר בלימוד פרשיות של יצי"מ ממצות הסיפור, וכמו בישראל ולראות דורות ישרים מבורכים ללימוד גמרא ותוספות]

ברכת מנזל טוב

לידידנו החתן שלמה מינץ נ"ו

בן יידישן הרה"ק ר' יצחק מינץ שליט"א

לרגל אירוסין עב"ג שתח"י

בת הרה"ח ר' אפרים גרוסברגר שליט"א

יזכר לבנות בית נאמן בישראל ולראות דורות ישרים מבורכים

המאתלים:

פ"ר רוטנברג ואחיו ומשתתפי ס"ג בכותל המערבי

לע"נ הרה"צ חסידא ופרישא

רבי יהודה מאיר ז"ל

בן ר' שמואל יצחק ז"ל ליזרוביץ

נלב"ע ט' בשבט תשס"ז

נ.ת.צ.ב.ה.

הונצח עי"י יצחק

לזכות

הבחור הבר מצווה

יקותיאל יהודה וואהל נ"ו

לרגל הכניסו לעול תורה ומצוות

יהא רעוג שיתעביר לאילנא רבירבא

ועיני הוריו וזקניו ראוות ושמוחות

זימנא בתר זימנא - האפשרות תמיד לשוב

איאת בזוה"ק (ח"ב לד.) 'בא אל פרעה לך אל פרעה מיבעיא ליה', ובספה"ק האריכו בזה. **וחסידים הקודמים** אמרו שאם היה כתוב 'לך' ולא 'בא' לא היה שובבי"ם כי היה חסר אות בי"ת, וזו אמרה חסידית עתיקה, שיש בה עומק ופנימיות. וי"ל ע"פ מה דאיתא **באמרי אמת** דאמרין בגמרא (מ"ק טז.) מנל דקבעין זימנא בתר זימנא, דהיינו שאם לא בא הבעל דין לזמן הקבוע מאריכין לו בית דין עוד זמן, דכתיב (ירמיה מו, יז) 'קראו שם פרעה מלך מצרים שאון העביר המועד'. אף שהקב"ה היה יכול להעניש את פרעה מיד בהתראה ראשונה, התרה בו שוב ושוב בעשר מכות [ואף נדענש מיד אחר כל התראה מ"מ העונש העיקרי הגיע רק אחרי עשר התראות], וההתראות הרי היו כדי להורות לפרעה לשוב בו כמ"ש חז"ל (שמו"ט ט, ט) על הפסוק (איוב לו, כב) 'הן קל ישגיב כחו מי כמוני מדרה', וכפילות הבי"ת דשובבי"ם משמעה שאפשר תמיד לשוב מחדש, לא 'שוב' פעם אחת, אלא 'שוב' לשון רבים. וזה שאמר 'בא אל פרעה' והתרה בו, אף שלא שעה לכל ההתראות עד כה. ולכן דייקא ע"י פרשת בא נכפלה הבי"ת דשובבי"ם, וזו העומק באימרה החסידית הנ"ל, **שע"י ה'בא אל פרעה' נעשה הענין של שובבי"ם**.

ובזה צריך להתחזק בימי השובבי"ם, שגם יהודי שכבר שב בתשובה וחזר ונכשל בחטא **צריך לחזק את רוחו לשוב**

מחדש, ולומר לעצמו, נכון שחטאתי, אבל מה שהיה היה, כי כעת הרבנו של עולם שברא אותי ציוה אותי לחזור למוטב ורוצה בתשובתי, ואני רוצה להתקרב אליו, אלקים קלי אתה אשחרך צמאה לך נפשי, והקב"ה הרי הכיר אותי מראש איך שאני עם כל הנפילות, הרי גם ברא אותנו ויודע מה אנחנו, והקב"ה רצה שנעבוד אותו בצורה הזאת. ואכן נכון שעוד עתידים קשיים לפנינו, מ"מ אם לא נתחיל, לעולם לא נגיע, וגם **כל התגברות בפני עצמה חשובה מאוד לפני הקב"ה**, ללא חשבון של לפניו או לאחריו.

ואין הכוונה ח"ו שיחשוב בשעת התשובה שיכול אח"כ לחזור ולחטוא, ושוב פעם לשוב בתשובה, וכעת יעשה תשובה שטחית רק כדי לצאת ידי שובבי"ם, ח"ו, שהרי כהאי גוונא הוי כאפקרונא כלפי שמיא, וגם בבי"ד שקובעים זימנא וזימנא בתר זימנא, מ"מ כשיש אפקרונא מנדין תיכף כמבואר בגמרא (מ"ק טז, ט), **התשובה חייבת להיות כבובד ראש ועם כל התוקף**, רק שאם אדם שב בתשובה כראוי, ושוב גבר עליו יצרו, וכעת מתייחס מלשבו מחמת שלא עמד בתשובתו, **עליו להתחזק שתמיד ידו של הקב"ה פשוטה לקבלו**, זימנא בתר זימנא.

(ס"ג בא תש"פ, ראה להלן עמ' ג שובבי"ם מנחל קדומים)

מילי דאורייתא

בן הגר שמתו אחיו מחמת מילה בגיותם

'וכי יגור אתך גר ועשה פסח לה' המול לו כל זכר ואז יקרב לעשותו והיה כאזכור הארץ וכל ערל לא יאכל בו' (יב, מה), וכתב **החתם סופר** (שנת תקצ"ו) 'המול לו כל זכר ואז יקרב לעשותו, היינו מילת זכרי מעכב האב מלעשות הפסח, וכבר **ימים רבים מתהתי מה שייך זה בגר המתגייר**, מ"מ הבנים הנולדים לו בקדושה תו לא היה גר וכבר הוא ככל ישראל. ואשר נולדו בגיותו, אותם אינם מעכבים אותו מאכילת פסח כי אינם בניו כלל. וכעת נלע"ד לפי שמסיים 'וכל ערל לא יאכל בו' ופירש רש"י דקאי אמתו אחיו מחמת מילה, ואומר גם רישא 'המול לו כל זכר' מיירי במתו אחיו מחמת מילה, ואשמעין שימלנו אביו, וזה אי אפשר בישראל, דכיון שמתו אחיו אסור למולו [א"ה]: ואם אינו מעוכב מלעשות פסח בגלל האונס ממילא בניו, הוא נידון בפני"ע, ואינו נוגע לעיקר הפירוש], אך הכא **בגר מיירי, ומתו בניו הנולדים בגיותו** (אותן מתו) **מחמת מילה**, ושוב נולדו לו בקדושה, ו**קמ"ל שימול אותם, ולא נתחזקו למיתת ע"י אותן אחים שבגיותו**, דלא מתחשבי הדדי, כנלע"ד, וצ"ל לדניא"ל. עכ"ד.

ולא פירש החתם סופר טעמא מאי אחיו הגויים אינם מצטרפים להחזיק הבן הנולד כמסוכן למול, וכי נימא דהטבע משתנה בגירותו. וי"ל ע"פ משי"כ **החתם סופר** (שבת פ"ג וע"ז א'): לדון דאין להקל באיסורים [כשאין ספק בקיומן] על פי מה שידוע לרופאים עפ"י הניסיון בנפשות הגויים, **דטבע הגוף של ישראל שונה מגוי** כמ"ש בגמ' שם. ולכן מה שהמילה היה סכנה לגופות אחיו הגויים, אין ראיה להחזיק בן כפלי ישראל [א"ה]: אמנם צ"ע אם מדי שנה פקו"נ צא, ואולי כיון דכל מילה אינו ספק בקיומן עכ"ל ציונה טורה וכמ"ש החת"ס (הובא להלן) אי"כ ה"ה בזה [ובלי הטעם דכונת המצוה מגינה כדלהלן]].

אך יש לדון אי כאן שייך טעמא דגמרא דגופות הגויים שאני מישראל, שהרי הטעם משום דאכלי שקצים ורמשים, וזה אינו שייך בקטן בן ח' ימים. אך י"ל דגופו שונה בתולדתו **מחמת שאכלו אביו ואמו שקצים ורמשים** [א"ה]: ולה"ע אם בהורתו שלא בקדושה ונתגיירו ממש לפני הלידה, ג"כ נימא כן. אמנם כבר דנו קמאי ובתראי בגדרי יהדותו, ואי אית ביה במילתו משום גירות (ע"י חלקי' תיגנא ס"ח ואחיעזר ח"ב (יורה"ד ס"ח טז אות 1), ואם אינו נידון כישראל גמור, אי"כ אה"נ יתכן דמתחשבין במיתת אחיו הגויים, וע"י).

ולפי"ז יש לעיין **בישראל מומר מהרבה שנים**, ומתו בניו מחמת מילה, ואח"כ כששב בתשובה נולד לו בן, אטו ג"כ לא נחשוש למה שמתו, ואולי תלוי בטבע הגוף מדורות רבים [ושירי שהגרא גניחוסקי זצ"ל דן בדברי החת"ס הללו, והביא מהחזון איש (ה"ע ס"י קיג סק"ב) שדן אם גר שמתגייר משתנה בטבע גופו, ונסתפק שם בגר המתגייר ומתו אחיו מחמת מילה אי צריך למול, כי עתה גוי הוא וטבעו כמו של גוי אך ע"י המילה נעשה ישראל ובאין כאחת. ויש להעיר על דבריו ואכמ"ל, וע"י דברי יעקב - [עדס] [מקוואות חיים בפתחי חיים, ח], ואכמ"ל].

ועוד יל"פ טעם החתם סופר, ע"פ משי"כ **החתם סופר** (שו"ת יורה"ד ס"י רמה) דאיתא בגמרא (גיטין נז:) 'כי עליו הורגנו כל היום (תהלים מז, ג), זו מילה שניתנה בשמיני, ופירש רש"י משום דזימנין במיתתו. ואין דמלין ואין חוששין לספק רחוק דפיקוח נפש, **דזכות המצוה מגינה**, ומחמת כן ליתא ללא חשש. ולפי"ז אי"ש דאין הוכחה מאחים שמתו בגיותם, כי בהם לא היה שייך זכות המצוה

בטעם תפילין ביד שמאל

קיימא לן דכל המצוות בימין שהיא החשובה בכל התורה כולה (ע"י שבת סא, ותו"ה דעבר, וש"ע הרב ס"ב סעיף ד), אמנם מצוות תפילין נצטוונו להניח על יד שמאל, דחז"ל דרשו (מנחות לו.) דכתיב (יג, טז) **'על ידכה' - 'יד כהה', וצריך לדעת מדוע נשתנה מצוות תפילין מכל המצוות, ולא בחר ה' ביד ימין לעשות בה המצוה**, כי היא המשובבת (ע"י אוה"ח הק').

והנה יש עוד טעם שצריך להניח על צד שמאל, דאיתא בגמרא (שם לו: וברכות יג:) על הפסוק (עקב יא, יח) 'ושמתם את ידברי אלה על לבבכם' - 'צריכה שתהא שימה כנגד הלב', וע"פ פשוטו הלימוד הוא רק על מקום ההנחה, שצריך להניח על קבורת היד, אך יש ראשונים שכתבו שזה גם **טעם להניח על יד שמאל - כי משכן הלב היא בצד שמאל** (ע"י מאירי שבת קג, אף ע"י דבריו סוכה לו: בימות קדש), וע"י מהרש"ם ח"ב ס"י רמ ועוד, וע"י מרדכי בהלכות קטנות הל' תפילין אות תתקטט).

ולזה מובן שפיר אמאי אין מניחים על יד ימין, כי תכלית מצוות תפילין היא כמ"ש המחבר (או"ח ס"י כה סעיף ה) 'יכוין בהנחתם שצונו הקב"ה להניח ארבע פרשיות אלו שיש בהם יחוד שמו ויצאת מצרים על הורעו כנגד הלב, ועל הראש כנגד המוח, כדי שזכור וכו', וישתעבד להקב"ה הנשמה שהיא במוח, וגם הלב שהוא עיקר התאוות והמחשבות, ובוה יזכור הבורא וימעט הנאותיו', ולכן צריך להניח דייקא על יד שמאל כנגד הלב.

אך ק"ל (או"ח ס"י כו סעיף ו) **שאיטר מניח על יד ימין של כל אדם**, שהוא יד כהה שלו, ומזה מוכח שעיקר הטעם הוא משום דבעינן יד כהה, ולא מטעם שימה כנגד הלב, וא"כ צדיין צ"ב מאי שנה מכל הדברים שאדם חייב לעשותו, שעושים אותו בימין [וע"י ארץ צבי (ח"א ס"י קטו) ודובב מישרים (ח"ב ס"י מו) שדנו במי שנולד עם לב בצד ימין, אם צריך להניח על יד ימין מחמת הטעם דכנגד הלב, ומסיקים שצריך להניח על יד שמאל, כאיטר שמוניח על ימין של כל אדם, ולא על צד הלב (וע"ע פסקי תשובה ח"ב ס"י קנט)].

וי"ל בהקדם דברי הגאון רבי יעקב חאגיז זצ"ל בשו"ת להלכות קטנות (ח"א ס"י קפ) שמבאר מפני מה יד שמאל היא תשת כח, דלכאורה היה צריך להיות להיפך, דהרי צד שמאל הוא משכן הלב. אלא מחמת אימת השכינה ששורה כנגדה תמיד, כי כשמתבונן האדם שהוא עומד עומד המלך הרי הוא מתמלא יראה ופחד, וכדברי הרמ"א (או"ח ס"י א) כשישים האדם אל לבו שהמלך הגדול הקב"ה עומד עליו ורואה במעשיו וכו' יגיע אליו היראה וההכנעה בחדו השיי"ת ובושתו ממנו. ולכן **צד שמאל תשת כח, משום שכביכול ימין דהקב"ה לנגדו**, וכדק"ל (שו"ע או"ח ס"י קכ סעיף א) בדסוקי התפילה כשאומרים עושה שלום, נותנים שלום תחלה לצד שמאל, משום שהוא כנגד ימין דהקב"ה.

ויש להוסיף על דבריו, דמה **שתשת כוחו של צד שמאל** אינו רק פועל יוצא מחמת אימת השכינה השורה שם, אלא **הוא תנאי להשראת השכינה**, כי כדי שהצד שמאל יהיה ראוי שיחול עליו הקדושה - הימין דשכינה כביכול, צריך להיות תשת כח הגשמי, וכמו שאמר **הרה"ק מקאצק זי"ע** שהקב"ה נמצא היכן שנותנים לו מקום להיות, ועל כן ע"י שנחלתו כל הגשמי על ידו הקדושה (ע"י ספר החיים חיים טובים ראש פרק ח, עליו תורת חיים סנהדרין כו: ד"ה מפני, וע"י הפלאה פתחא זעירא את יד ופנים יפות בשלח טו, כב, וע"ע שפ"א קדושים תרס"א).

ולהנ"ל י"ל, כי גם הטעם דיד כהה עולה לטעם אחד על הטעם דכנגד הלב, שהרי הא יד שמאל תשת כוחה, הוא דייקא משום שהוא משכן ללב, משכן להשראת השכינה שכנגדו, ולכן יש למעט הגשמיות שם כדי שיהיה ראוי להשראת השכינה וכני"ל, וכיון שתכלית מצוות תפילין הוא להשעבד תאוות ומחשבות לבנו לעבודתו ית"ש, שפיר צריך להניח על יד כהה, לרמוז שיש להחליש כח הגשמי (וע"ע אוה"ח הק' פ"ב בחקתי כו, ג) הפי העשרים וחמש).

(שבת חנוכה תשע"ב - עבד"ד ח"ב עמי שח-שיא)

המשך בעמ' ג'

נבדט ידידנו
הרה"ח ר' ישראל דוד מינץ שליט"א
בן הרה"ג ר' **בנום בונם** שליט"א
לרגל הולדת בתו שתחי'
שיזכה לגדלה לחופה ולמעש"ט

לזכות
החתן המופלג **ישראל אליעזר** גיין
בן הרה"ג ר' **מרדכי צבי פסח** שליט"א
יזכה לבנות בית נאמן בישראל
ולראות דורות ישרים מבורכים

לעילוי נשמת
הרה"ח ר' **משה צבי ז"ל**
ב"ר **נחום מנחם ז"ל ר"ס**
נלב"ע ט' שבט תשע"ח
הנוצח ע"י משפחתו שיחיו

בנאות דשא

תורה צריכה יותר הכנה מתפלה

‘ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר החודש הזה לכם’ (יב, א-ב), ופירש רש"י 'חוץ לכרך, או אינו אלא בתוך הכרך, ת"ל כצאתי את העיר וגו', ומה תפלה קלה לא התפלל בתוך הכרך לפי שהיתה מלאה גלולים, דיבור חמור כזה לא כל שכן. ויליד זהו הלשון תפלה קלה, והרי התפילה לא היתה כ"כ קלה, וכמו שפירש רש"י שהתאמץ בתפלה.

אך מקור דברי רש"י הם מהמכילתא ושם הגירסא היא 'תפלה הקלה', ואין הכוונה לבקשה קלה, אלא הכוונה היא שכל תפלה היא יותר מתורה - שהוא דיבור הקב"ה אל משה. ואף שלעינינו נראה שתפלה היא יותר דביקות בהקב"ה מתורה, וכמו שמצינו שדיני נקיות נאמרו בהלכות תפלה, ואילו לגבי תורה אמרו חז"ל (ברכות כב.) 'אין דברי תורה מקבילים טומאה', אבל אין זה כן, לתורה נצרך טהרה יתירה [וכמו שמסופר **שהאמרי אמת ז"ע** בהגיעו בלימודו לטור או"ח סי' צח תפלת החסידים שהיו מתבודדים וכו', אמר 'אם תפלה שהיא חיי שעה צריכה להיות בהתפשטות הגשמיות, כל שכן תורה שהיא חיי עולם' (אמרי אמת לקוטים דף צא.)].

ויש ללמוד מכאן כיצד יש לגשת לתורה ותפלה, ללמוד ולהתפלל עם לב טהור בלי מחשבת פסול, לא להיות חיו מלא גלולים, וכמו שהגיד **האבני נזר ז"ע** (עיי' שם משמאל בא תערי"ה ועוד) שפרעה אמר (וארא ח. כא) 'לכו זבחו לאלהים בארץ' דהיינו עם כל הארצות והגשמיות בלי הכנה וסילוק הפסולת, אבל משה רבינו אמר (שם כב-כג) 'לא נכון לעשות כן', אלא 'דרך שלשת ימים נלך במדבר', דהיינו שלעבודת הש"י צריכים להיות מופשטין מפסולת בכל שלשת חלקי האדם הן בגוף הן בנפש והן בשכל, ולזה נדרש הכנה של שלשה ימים במדבר במקום בלי טרדות, לנקות את עצמו מנקאה תאוה וכבוד שהם בגוף נפש ושכל, כל חלק ליום.

(ס"ג פר' וראו תשע"א - עבד"ד ח"ב עמ' לג)

עונשי הרשעים אינם החיות של הצדיקים

בפרשתן כתיב על שני דברים שמשם ואהרן עשאו, אך בשינוי לשון, על עשרת המכות כתיב (יא, ט) **‘ומשה ואהרן עשו את כל המופתים האלה לפני פרעה’**, ואילו גבי קרבן פסח כתיב (יב, כח) **‘וילכו ויעשו בני ישראל כאשר צוה ה' את משה ואהרן כן עשו’**, ופירש רש"י מחו"ל מהו 'כן עשו' הלא מפורש 'וילכו ויעשו' וגו', אלא תבות 'משה ואהרן' קאי גם אלאחריה - 'משה ואהרן כן עשו'. ויש לדקדק אמאי רק גבי קרבן פסח נוספה תיבת - 'כן' עשו, ולא בסיכום עשרת המכות. וי"ל דעשרת מכות אף שהיו בציווי השי"ת, להכות המצרים, וכתוצאה מזה הגיע לבניי וועלת גדולה [וכמבואר רבות בשפת אמת דברי החידושי הרי"מ ז"ע שהעולם נברא בעשרה מאמרות ועיי' עשרת המכות נעשה מהם עשרת הדברות], אך סוף סוף הם באו להעניש בני אדם - להכות את הרשעים, לכן על זה נאמר רק 'עשו', געטוהן און ווייטער געגאנגען - עשו והמשיכו הלאה. משא"כ בקרבן פסח נאמר 'משה ואהרן כן עשו', א מצוה, א דביקות, א חיות פון אייבערשטער, זה היה כל מהותם, וזהו כן עשו - אזוי געטוהן - מיט די גאנצע חיות [עם כל החיות].

ואמרו חז"ל (מכילתא בא פ"ה) על הפסוק (יחזקאל ז, יז) **‘ואת ערום וערית' שבני ישראל במצרים היו ערומים ממצוות, ובכל מעשים טובים שמור' א. לה, ונתנו להם דם פסח ודם מילה’**. ומובא ע"ד הצעות, שהגם שהיה להם מצות קבורה בתורה, לקבור ארבע חומשים מבניי שמתו בג' ימי אפילה, אלא על כרחק המצוה לקבור יהודי אינה כדאית לצאת עבודה ממצרים, אלא נאמר להם 'בדמייך חיי', בדמייך - בדם שלך, לתת מדם עצמו ובשרו - הוא זכות לצאת ממצרים, ולא דם של אחרים.

(ס"ג בא תש"פ ופר' אמור - עבד"ד ח"ב עמ' קס)

השמחה בשמים כשיהודי מקריב מעצמו

‘ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים ואת בתניו הציל’ (יב, כג), והקשה הרמ"ק **רבי משה לייב מסאטוב ז"ע** להל"ל **‘מעל בתי בניי’**, ופירש שכשהקב"ה עבר על בתי בניי ישראל כביכול דיגל וקיפץ משמחה וקרא ואמר דא וואוינט א יוד - כאן גר יהודי, והוא אשר פסח **‘על בתי בניי’** - שכביכול קפץ ורקד על בתיהם. אמנם כדי שבשמים יהיה שמחה מבתי בניי ישראל, צריך להיות כמבואר מקודם בפסוק (שם ג) **‘וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות ופסח ה' על הפתח’**, ובזוה"ק (בפרשתן לה) איתא שגם דם מילה היה על הפתח (ועיי' פרד"א פכ"ט), ודבר זה נשאר לעד, למסור את הרצונות לה', דם מילה - להשימר בקדושה ובטהרה, וכמ"ש רבוה"ק ז"ע **‘ועשית עולתך הבשר והדם (ראה יב, כז) - דא אייגען פלייש און בלוט (הבשר ודם של האדם עצמו), וזה מה שנאמר (יב, ג) ‘והיה הדם לכם לאות על הבתים אשר אתם שם’**, להקריב את הדם מה'לכם' להקב"ה.

ובזה מובן מה דכתיב (יב, כד) **‘ושמרתם את הדבר הזה לחק לך ולבניך עד עולם’**, ופשטות הקרא משמע ד'ושמרתם את הדבר הזה' קאי על כל הפרטים המבוארים שם, וצ"ב שהרי איתא בגמרא (פסחים צו.) שרק פסח מצרים מקחו מבעשור וטעון הואה באגודת אזור ועל המשקוף ועל שתי המזוזות ואינו נוהג לדורות (ועיי' אבן עזרא רמב"ן ואה"ח הק). אלא שע"ד העבודה דבר זה נוהג לעולם, שיהודי צריך להתנהג, בקדושה ובטהרה, להקריב מדמו להקב"ה. ואכן זה לא רק, ויש נסיונות קשים מנשוא, וזה הקרבה ממש, אבל זה מה שהקב"ה מבקש מאתנו, ואנחנו מוכנים לעשות המבוקש מאתנו.

וצריך לזכור **שכשיהודי עוצם עינים מלראות דבר רע, או שמוותר לשני או שהשגבר על עצלות בתורה, לעתיד לבוא יתגלה שהמקום הזה מאיר מכבוד ה'**, כי כאן כבדו את הרבש"ע, דא וואוינט א יוד, וכמו שאמרנו רבות שבכל התגברות הוא ממש מאיר את המקום, ומסביבו ניכרת מלוכת שמים בבחינת **תאיר ארץ מכבודך**. ואין די בהתעוררות הלב גרידא, כי אמנם רצונות טובים והחלטות טובות חשובים מאוד, אבל צריך לראות ליצוק את זה לכלי המעשה שיהיה לזה קיום אמיתי.

(פר' וראו תשע"ב - עבד"ד ח"ב עמ' עז וס"ג בא תש"פ)

א. 'שמעתי מפי מגידי אמת, שבהיות כ"ק אא"י הגה"ק איש האלקים המחבר [רמ"ל מסאטוב] זצלה"ה, משובתי בשיק פ' בא בפעם הראשון בצל כ"ק אדמו"ר הקדוש רבי ר' אלימלך זצלה"ה מליצנסק, כבד אותו לומר תורה, ואמר אז התורה הזאת. וסיים הענין שכאשר בא הקב"ה לבית שדר בו ישראל פסח ורקד כביכול, דא וואוינט א יוד דא וואוינט א יוד, וקפץ אא"י הקדוש זצלה"ה על השולחן הקדוש, ורקד וזמר פעמים רבות, דא וואוינט א יוד דא וואוינט א יוד.

(חיי הרמ"ל בפרשתן הערה נא)

שובבי"ם

השיבנו אבינו לתורתך (א)

חודש שבט חודש טוב, שלום ברכה טובה, שובבי"ם מתרפא הכל, כתיב (משלי יג, כד) 'חושך שבטו שונא בנו ואהבו שחרו מוסר', 'שבטו' הרמז לחודש שבט, ובראש חודש שבט גם הואיל משה באר את התורה הזאת וגו', **התורה הזאת - משנה תורה**, בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תכלין, **חודש של תורה**.

(לב שמחה ר"ח שבט תשמ"ב עמ' 156)

תלמידי ישיבת 'שפת אמת' משכבר הימים נוצרים בזכרונם את דברי **הרבי הפני מנחם זי"ע** בדרשת התעוררות שנשא בהיכל הישיבה בימי ה'שובבים', **כי שובבי"ם בגימטריא ש"ס**, כאשר **עיקר התיקון לחסידים הוא באמצעות העסק בסוגיות הגמרא**.

(הפני מנחם ח"ג עמ' קצח)

בא אל פרעה, פירש רש"י והתרה בו. ואפשר לפרש דבא ללמד דתמיד הבחירה ביד בשר ודם, ויכול להתגבר על יצרו, וז"ש 'והתרה בו' אע"פ שאני הכבדתי עדיין הבחירה בידו. וזה על דרך מה שאמרו (חגיגה טו.) **‘שובו בנים שובבים’** חוץ מאחר, וכתב הרב מהרי"ם בתשובות או"ח (סי' ח) דעם כל זה היה לו לשוב. והיינו דהבחירה בידו. וגם לפרעה, הגם שהכביד את לבו הוא ית' השאיר הבחירה, אבל צריך להתגבר מאד על יצרו, וסמך לזה **‘ולמען תספר באזני בנך וכן בנך’**, לומר דגם זה עיקר גדול לספר מה שהפליא הקב"ה לעשות **דהבחירה תהיה ביד האדם ואם יזכה יכול להתגבר על יצרו**.

ובלקוטים קדמונים כ"י כתוב דגם יש שכבד בעצירתו כל השנה וחזרו בתשובה הקב"ה מקבלו בתשובה. **ובלבד שיעסוק בתורה**, וזהו **‘למען שתי אותות’** קרי ביה אותיות **‘בקרבו’ - ולא משפה ולחוץ**, עכ"ד.

(נחל קדומים להרד"א בפרשתן)

ידועים דברי **האגלי טל** בהקדמה שלימוד התורה עם תענוג והנאה ושמחת התורה, זו היא עיקר מצות לימוד התורה, זוהי המטרה וזהו רצון העליון. וביאר הטעם מפני שרק כך אפשר שיתקיים דברי חז"ל (אבות דרבי נתן פכ"ד, ד. ועיי' תדא"ז פ"ד) שיהיו דברי תורה 'נבלעים בדמו', **שע"י שנהנה נעשה דבוק בתורה**. וכבר עצמנו כמה פעמים שיש להבין הלשון 'נבלעים' 'בדמו', הרי התורה היא במח ובלב, והול"ל 'נבלעים' 'במוחו' 'בראשו' או 'בלבו', ומה המכוון באמרם ז"ל 'נבלעים בדמו'.

אלא המכוון ב'נבלעים בדמו' הוא כי הדם הוא הנותן תאוה לאדם, ורתיחת הדם גורם לתאוות וחמדות רעות, ודברי תורה שנלמדים מתוך התלהבות וחשק נבלעים בתוך הדם, ומשקטים את רתיחת הדמים - התאוות וחמדות רעים, ומסייעים להתגבר עליהם (ועיי' ארץ צבי פר' אמור עמ' קמט). **ומה שיכול להשפיע על שינוי באדם, היא אך ורק התורה שנלמדת ברחינה מתוך יגיעה**, כי כשלומדים תורה בשטחיות, שפתותיו דובבות, ואולי גם חלק ממוחו, אבל אין האדם לומד תורה, **ורק כשלימודו בעיון ובהעמקה, האדם כל כולו לומד תורה, גופו ודמו**, די גאנצע קערפער לערנט תורה. וכדאיתא בשפתי צדיק (שבועות אות ל) **‘ואא"ז ז"ל [החידושי הרי"ם ז"ע] אמר על המאמר באבות דרבי נתן שיהיו דברי תורה נבלעין בדמיו, היינו שדברי תורה נבלעין בכל האברים, זיי זאלען ווערען אדורכגעקענטען מיט דעם בלוט אין אלע אברים’**. (עבד"ד ח"ב עמ' תלט-תמ)

שמעתי על ראש ישיבה שקבוצה מתלמידי התחילו להשקיע יותר בלימוד בקיאות, והזניחו את הלימוד בעיון וביגיעה, משראה כן ניגש אליהם ודיבר עמם על **מעלת לימוד התורה כראוי בהעמקה ובעיון**, השיבו לו אותם תלמידים ששמעו שכל מסכת שאדם לומד בהאי עלמא, אזי לאחר אורך ימים ושנים שפתותיו דובבות בקבר, ולכן רצונם ללמוד הרבה יותר, אמר להם תלמידי היקרים, אם הנכם מסתפקים רק בלימוד מקופאי ולבקיאות, בלי העמקה והבנה, ואינכם מתיגעים בתורה, אינכם צריכים להתמין לקבר, אלא כבר כאן הנכם לומדים תורה בלי חיות, כבר כאן שפתותיכם דובבות בלי חיות. לימוד תורה אמיתי הוא בחיות ובחשק, **אצל חסידים כל מטרת הלימוד היתה כדי להתקשר עם הקב"ה, וזה יתכן רק ע"י יגיעת התורה מתוך רצון וחשק, להשקיע את כל כוחות הנעורים ורתיחת הדם בתורה**.

(עבד"ד ח"ב עמ' תנד)

המשך מעמ' ב'

ועוד י"ל, דכולל הפסוק גם הנלמד ביבמות ע"א. בזבין עבדא אחר עשיה וקודם אכילה דמעכבו, והכי פירושו: ומלתה אותו - המוכר, אז יאכל - הקונה. ונקט דייקא **אכילה**, כי בשעת שחיטה, עבור האדון היתה שחיטה כשרה לאוכליו, שלא היה בעל העבד.

ועוד י"ל, דהא באמת העבד ג"כ אסור לכו"ע לאכול בערלות, וא"כ מהנכון שיהא כתוב בנסתר בלשון כולל 'אז יאכל' דקאי **אתרויהו**. אף דעבד ידענו מקרא דכל ערל, מ"מ הלשון ד'תאכל', היה במשמעות למעט אף עבד נימול מאכילת פסח [ויתושר] דבתריה כולל עבד לאיסורא. ועכ"פ כך צחות הלשון לכלול כל הנסתרים.

וע"ד העבודה, כשמתקן את ענין הערלה המעכבת, אין זה תנאי גרידא לאכילת הפסח, אלא שלימותו בברית קודש אשר הופכתו לאדם אחר, ולכן רמז הפסוק בשנותו את טעמו ללשון נסתר 'אכל', כאילו **אחר** הוא האוכל.

(מתוך מכתב א' לסדר והאות למצוותי תשע"ו)

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' **צבי יעקב ז"ל**

בן הרה"ח ר' **נפתלי מנחם ז"ל טיברג**

נלב"ע י"א שבט תשס"ט

ת.צ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י נכדיו שיחיו

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' **אלימלך ז"ל**

בן הרה"ח רבי **חגיגאל ז"ל שיך**

נלב"ע שב"ק י"א טבת תשפ"א

ת.צ.צ.ב.ה.

נודב מקוריו לרגל מלאות השלושים

נדבת ידידנו

הרה"ח ר' **אברהם מנחם הלוי רובינעפלד שליט"א**

לרגל הולדת נכדו שנתחי

בת לבנו ידידנו

הרה"ח ר' **לייבל רובינעפלד שליט"א**

יזכה לרווח נוח מכל יוצי'

מתוך בריית גופא ונחורא מעליא

השייכות רחמי האב על הבן לסיפור יצי"מ

כתב רבינו שליט"א: למען תספר באזני בןך ובן בןך וגו', ובבעה"ט: עד כאן רחמי האב וכו', ומה ענין סיפור לרחמים, רק חייב לחוש כאילו הוא יצא ממצרים, ואילו לא הוציא ממצרים הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים, ועד כאן יש לו הרגשה זאת.

(מתוך מכתב ב' בא תשפ"א)

בכור בני אפדה

איתא בגמ' ברכות ח. כל העוסק בתורה ובגמ' [ומצוי בבהכ"נ, גי' ר"ף] ומתפלל עם הציבור, אמר הקב"ה מעלה אני עליו כאילו פדאני לי ולבני מבין אומות העולם, וכמובן שבמצב זה, חסר בכלל ישראל הענין של מצוי בבית הכנסת, וגם, במידה רבה, ההתפללות עם הציבור, והרי מובא בספרים שבפדיון בן בכור מעוררים רחמים למעלה בשמים **שיהא פדיון לבני בכורי ישראל**, וא"כ הרי אתם משלימים בזה את החסרון של הדבר המביא לידי פדאני לי ולבני מאומה"ע, ויהי"ר שכתו שמואל בחיד"א קבלה מזקנים שהפודה בלב שלם ובשמחה [שהיה בזמנם סכים ממון נכבד] מובטחת בריאות לאותו הילד, **שיושפע מזה בריאות לכל עדת ישראל, ויצאו לרווחה וישועה**.

ידידך דו"ש, שאול
(אייר תש"פ)

מכתבים למערכת

בה"י, כבוד מערכת בנא"ד השלום והברכה.

א. בלהבין שמועות ליומ"ד קרישא של רביה"ק שפת אמת זצלה"ה בין הבירורים, תר הרב ישראל איה המקור למ"ש רבינו בשם ספרי קודש, אלקיך בגימטריא גלגל, ה"ה הו"ה ירה"ה, וכמדומי שמקורו בספר חיי העולם הבא לרבי אברהם אבולעפיה עמ' 10 (במהדור הנמצאת באוצה"ה) [ע"י שם הגדולים מערכת ח אות וצ].

ב. כאשר בשבועות האחרונים בעקבות המצב ר"ל לא זכינו להתעוררות כבנישאתא חדא בתיובתא בעת רעוא דרעוין, ראיתי להביא בזאת מכתב קודש **מרבנו שליט"א** [אלה"ה למטמניים תשע"ט] לא' התלמידים שהביע צערן ברוב תשוקתו לשהות בירושלים ע"ה"ק בשבת הכנה לקב"ה"ת, ולא אסתניעא מילתא בידו, והשיבו רבינו בדברים המדברים בעד עצמם, וז"ל: **הנך עוד צעיר בשנים, ולא תוכל להרגיש עומק דברי דלהלן, אבל במשך הזמן תבינם: הרצון והכיסופים והגעגוע הם יותן מהדבר בעצמו. אין כוונתי על עצמי, כי זה בבחינת אוי לו למי שהבריות טועני בו, אלא כללות הכיסופים והרצון לקדושה ולקרבת ה' לי טוב, והכנס לב יצורו בקרבו התשוקה. אוהבך בלונ"פ המתפלל בעדך להצלחתך**. עכ"ד.

בברכת התורה ובהערכה מרובה פינחס מנחם שידלובסקי, חיפה

נפשי יצאה בדבריו

בה"י, לכבוד מערכת בנאות דשא
אם בכל שבוע אין מילים לתאר גודל ושייכות עבודתכם הק', מה נאמר על הגליון של ה' שבט, שעוד לא בא כבושם הזה. יעזור ה' שחפץ ה' בידיכם להמשיך בזיכוי הרבים בהפצת תורה ויראה טהורה.

בגליון הג'ל הובאו דא"ח **מרבנו שליט"א** בה' שבט תשע"ז, בתוה"ד נזכר מה דאיתא בשם רבותינו ז"ל עה"פ נפשי יצאה בדבריו. יש לצין **שהרב מבראך זצ"ל** בספרו איל מאשים סוף פרשתנו כותב ע"פ הידוע לנו **מרביתנו נ"ע זי"ע**, שלא רבים יוכלו לעמוד בזה לומר דברים שבלבו בעבודת השי"ת בחובות הלבבות לחברו ויחכמו, כי כאשר הדברים שבלבם אשר טרחו בו, יצאו ויעברו פיו, יפריחו מלבו. וצריך לזה מדרגה גדולה שישאר בלבו אחרי הוציאו מפיו, כמו טרם שיצאו מגדר מחשבה לכת הדבור, ועד כאן שמעתי מחברים המקשיבים לקולם זי"ע, וכן **מפרש הבטחת התורה בפרשתו 'למען תספר' וגו', אבל בכל זאת וידעתם כי אני ה', ע"ש**.

וכן אמר החידושי הרי"מ זי"ע **להרה"ק האבני נור זי"ע**, בהיותו רב בפראצ'וב, והתנצל כי אין לו שם שום איש אשר ידבר עמו במילי דחסידות, והשיב לו: כתיב (משלי יב, כה) 'דאגה בלב איש שתנה', ודרשו חז"ל (יומא עה. טוטה מ:); שיחנה לאחרים, רואים מזה שאם משיחים איהו דאגה לאחרים תצא הדאגה מלבו, לכן יותר טוב שלא לספר הדאגה ההיא לפני איש, כדי שתשאר בלבו (באפי הוריעם ח"ב אות שתי, הובא בלקוטי הרי"מ ח"ב עמ' 10) [והכוונה לדאגה של מדרגה ברוחניות ודברי חסידות, וכדלהלן]. ולפי דבה"ק ב' הפירושים בגמ' ישנה מדעתו ושיחנה לאחרים,

תמיהות רבותינו הקדושים זי"ע

למי ומתי נאמר 'כחצות הלילה'

'ויאמר משה כה אמר ה' כחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים' (יא, ד), ואיתא בגמרא (ברכות ד). 'רב אשי אמר בפלגא אורתא דתליסר נגהי ארבסר הוה קאי, והכי קאמר משה לישראל אמר הקב"ה למחר כחצות הלילה כי האידנא אני יוצא בתוך מצרים'. **והקשה השפת אמת** 'לא מצאתי שום פירוש לדברי גמרא אלו. היכן מצינו שאמר משה רבינו ע"ה זאת לישראל, והלא לפרעה אמרו. וגם היתכן שאמרו בליל י"ג, הלא פרשת החודש אמר להם קודם עשור לחודש, אם כן יהיה פרשה זאת שהתורה לפרעה במכת בכורות מאוחר לפרשת החודש. והלא אחר מכת חושך קרא פרעה למשה, ואז אמר לו לא אוסיף ראות פניך כו' כמבואר בפרשה [ומיד נאמרה לו פרשה זו בעמדו לפני פרעה כמ"ש רש"י שם] וצ"ע [אך בפנים יפות שם בפסוק נטה ירך פי' דאח"כ דמכת חושך ה"א אחר עשור לחודש ע"ש]'.
(שפת אמת ברכות שם)

נעליכם ומקלכם בבית המקדש

'אתם ראתים אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואבא אתכם אלי' (יתרו יט, ד), **ובתרגום יונתן** 'אתון חמיתון מה די עבדתי למצראי וטענית יתכון על עננין הי כעל גדפי נשרין מן פילוסין ואובילית יתכון לאתר בית מוקדשא למעבד תמן פסחא ובהווא ליליא אתיבית יתכון לפילוסין ומתמן קריבית יתכון לאולפן אוריית'. **והקשה הפני מנחם** 'לפי התרגום יונתן שיצאו בליל פסח למקום המקדש, איך היה 'נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם' (יב, יא), הרי אין אדם רשאי להיכנס לעזרה ומקלו בידו ונעליו ברגליו (במשנה ברכות פרק ט משנה ג) וי"ל. ואכמ"ל.

(פני מנחם גרגירים לפרשת בא עמ' עד)

להבין שמועות

לסבול הגלות או לא לסבול

נודע דברי **רבינו החידושי הרי"מ זי"ע** שבני ישראל בגלות מצרים לא הרגישו ברעתם בהיותם במקום נמוך כזה, והיו כ"כ מדוכאים צעני צעמם עד שלא היו מרגישים כבשר המת שאינו מרגיש באיזמל, והיו סובלים את מצרים מלשון בלון, ובאמת יהודי צריך לזכור שנברא רק לכבודו יתב"ש **ועד מתי ישא עול לעבוד פעולת נכר**, וכן פירש מ"ש 'וימת מלך מצרים ויאנחו' שזה היה התחלת גאולה מה שהרגישו מרירות הגלות (ע"י מקורות וציגונים המובאים בלקוטי הרי"מ ר"פ וארא). וכן הודו טעם אכילת מרור, שמה **שהיה מרור להם** היה קצת גאולה (ע"י פסח תרל"ב), וגו"ש מתחת סבלות מצרים שמה **שלא היו יכולים לסובלם** היה גאולה.

ומאידך כתב **השפת אמת** (שמות תרמ"ח) 'וגם אנחנו בגלותינו צריכין מקודם לבקש לקבל הגלות כפי רצונו ית' אז ממילא יגאלנו הבורא ית"ש. וזה כענין ש' משיח בא בהיחס הדעת כי אין לנו לבקש תמיד רק על הגאולה. רק להיות עבד משכיל כמו שפי' בו במד' חיי שרה ע"ש (ע"י שפי"א ח"י שרה סוף תרמ"ח). כמו כן בהיותנו נגרשין משלחן אבינו צריכין לצפות לקבל העבדות והגלות בשלימות עכ"פ להיות עבד משכיל'.

והנה בוודאי כוונת השפת אמת לקבל הגלות אינו רק מבחינת סבל גשמי [וכמ"ש **השפת אמת** שעל כל אחד לדעת שהמקום ובמצב ששמו השי"ת רק הוא הטוב עבורו, וכמ"ש יש דורות **ססדר הנכון להם הוא הגלות**. ויש שמיוחדין אל החירות והגאולה כפי דעת היודע תעלומות. וע"ז אמרו חז"ל בכל מדה שמודך לך **הוי מודה לו במאור מאור** כמ"ש בכל מאורך, שהקב"ה הוא היודע לסדר לכל דור סדר הטוב לו יותר מכל הסדרים' (שבה"ג תרנ"ד). **ובתפארת שלמה** (פ"ר וארא) כתב כי התורה מלמדת אותנו עיקר ענין הסגולה אשר בעבודה יצאו ממצרים, והוא שקבלו הכל באהבה, וסבלו עליהם גזירת הקב"ה כי אם צענינו הוא טוב גם לנו צענינו, ע"ש, אלא בעיקר על העדר הרגשת גילוי שכינה, וכנראה להמעיין בדבה"ק שכתב להסיח דעת מביאת משיח, והיינו גלות הדעת.

וכשאנו משתוקק לצאת לרווחה ממילא במשך הזמן נשכח מלבו שייכותו להארת הדעת, וא"כ יש להתבונן **כיצד אפשר לאדם להכיל ב' ההרגשות תואמים יחדיו**, מצד אחד לקבל העבדות ולא לצפות לצאת ממנה, ומצד אחר לא לסבול ולדעת שכאן אין זה מקומו [והענין נוגע בגלות הפרטית, לקבל ברצון העבודה בבלאטע, וכמבואר בשפת אמת אבות על המשנה אהוב את המלאכה].

[וראה בארץ צבי (ר"פ וארא) 'והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים, שיתארו עוז בנפשם לריב את ריבם בלבם מיד עושקיהם כוח, שלא ירצו לסבול העונו והענינו, ולהבין שהוא עוול, ומעיר דאף שמצינו גם להיפך דמי שסובל יש לו מנוחה, ע"ש מה שהאריך. וכמובן שמש"כ לפי ענינו אינו שייך לדברי הח"י הרי"מ והשפ"א].

משולחן המערכת

ברכת מזל טוב

לאבינו הרה"ח ר' **יעקב יוסף הלוי אורזל** שליט"א

לרגל נישואי בתו שחח"י

ע"ב א' החתן המופלג **ישראל אליעזר גיי**

בן הגאון רבי **מרדכי צבי פסח** שליט"א

יזכו לבנות בית נאמן בישראל

המאחלים: **ישראל ברוינר ואברהם הלוי אורזל**

נדבת ידידנו

הרה"ח ר' **ישראל אליעזר פסח** שליט"א ומשפ'

לזכות אחיינו החתן המופלג **ישראל אליעזר גיי**

בן ידידנו

הגאון ר' **מרדכי צבי פסח** שליט"א

ולזכות אביו הרה"ח ר' **מנחם מנדל** שליט"א

יזכו לראות דורות שרים מבורכים

יו"ל ע"י תלמידי רבינו ראש הישיבה שליט"א בן כ"ק מרן אדמו"ר הפני מנחם מגור זצוקלה"ה

© כל הזכויות שמורות למכון בנאות דשא – פקס 077-4703647 bnaosdeshe@gmail.com הארות והערות יתקבלו בברכה

ניתן להירשם לקבלת הגליון מידי שבוע • לתרומות, הנצחות ובעניני הפצה בארה"ק 052-7178350 בארה"ב 718-408-8970

ד בנאות דשא